

LUOVAN TYÖN
TEKIJÄT
JA YRITTÄJÄT

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN SIVISTYS- JA TIEDEJAOSTOLLE

Asia: HE 146/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022

Luovan työn tekijät ja yrittäjät LYHTY kiittää mahdollisuudesta tulla asiassa kuulluksi.

Pääviestimme ovat seuraavat:

- **Yksityisen kopioinnin hyvitys av-teosten ja musiikin oikeudenhaltijoille tulee vakiinnuttaa 11 miljoonaan euroon vastaavasti kuin on linjattu lainauskorvausten tason osalta**
- **Työttömyysetuuden sovittelua koskevaa sääntelyä on korjattava mahdollisimman pian niin, ettei tekijänoikeusjärjestöjen tilittämiä tekijänoikeuskorvauksia enää huomioida työttömyyspäivärahaa soviteltaessa.**

1. Aluksi

Luovat alat ovat Suomelle tärkeitä tiedon, kulttuurin ja elämysten tuottajia sekä merkittävä työllistäjä ja talouskasvun lähde. Tilastokeskuksen laatiman kulttuurin satelliittitilinpäiden¹ mukaan vuonna 2019 kulttuurin osuus bruttokansantuotteesta oli 3,1 %. Kolmen ministeriön (TEM, STM ja OKM) asettama Luovat alat Suomen talouden ja työllisyyden vahvistajina -työryhmä kirjasi vuonna 2017 mietintöönsä, että luovien alojen ”tuottama arvonalisyys sekä osuus työllisistä on suurempi kuin esimerkiksi elektroniikkateollisuuden, paperiteollisuuden tai kaivosteollisuuden.”

Jotta luovat alat voivat tuottaa Suomelle lisää kasvua ja työpaikkoja, niiden kehitykseen pitää panostaa siinä missä muihinkin suuriin toimialoihin. Esimerkiksi Ruotsissa näin tehdään ja positiiviset jäljet näkyvät. Tätä maaottelua Suomen ei kannata hävitä.

Käsitlemme lausunnossamme kahta teemaa:

- yksityisen kopioinnin hyvityksen tason vakiinnuttaminen
- tekijän ja taiteilijan työttömyysturvan sovittelussa olevan epäkohdan korjaaminen

2. Yksityisen kopioinnin hyvitys

Kuluttajien harjoittama yksityinen kopiointi on vuodesta 2015 alkaen hyvitetty kopioitujen aineistojen oikeudenhaltijoille valtion talousarvioon sisältyvällä 11 miljoonan euron määrärahalla. Velvoite hyvitykseen perustuu tekijänoikeuslakiin ja EU:n tietoyhteiskuntadirektiiviin. Kopioinnin hyvittämisellä on merkittävä vaikutus pienituloisten tekijöiden ja taiteilijoiden taloudelle sekä mm. sadoille av- ja musiikkituotantohankkeille ja kulttuuritapahtumille eri puolella Suomea.

¹ Viimeisin julkaisu 7.10.2021

Yksityinen kopiointi on säilynyt samassa suuruusluokassa (257–295 miljoonaa kopiota) vuodesta 2017 asti. Hyvitys kopioinnista on hallituksen ja eduskunnan päätöksillä vakiinnutettu 11 miljoonan euron tasolle. Digiaikana kopioinnin aiheuttama haitta on aiempaa suurempi, koska kopioitavat tiedostot ovat samoja tuotteita, joita kuluttajat ostavat ja striimaavat verkkopalveluista. Taloustutkimuksen mukaan yksityisen kopioinnin aiheuttama laskennallinen haitta (myynti- ja striimaustulojen alenemisena) vuonna 2017 oli 32–44 miljoonaa euroa.

Vaikka 11 miljoonan euron hyvitys korvaa kopioinnin aiheuttamasta haitasta vain 25–34 %, valtiovarainministeriö on useampaan otteeseen esittänyt, että hyvitystä leikattaisiin 4 miljoonalla eurolla. Hyvityksen leikkaaminen nykytasolta 7 miljoonan euron tasolle vahingoittaisi oikeudenhaltijoita ja kulttuurialaa kahta kautta:

- se leikkaisi 36,4 % tekijänoikeusjärjestöjen kautta jaettavia kopiointihyvityksiä
- se leikkaisi 36,4 % kulttuurinedistämiskeskusten (MES, AVEK, VISEK)² määrärahoja sillä käytännön seurauksella, että erilaisille tapahtumille, hankkeille ja projekteille annettava tuki **neljässä tapauksessa kymmenestä lakkaisi** kaikissa maakunnissa.

On järjetöntä, että tällainen leikkausuhka toistuu vuodesta toiseen ja että asia vuodesta toiseen kuormittaa poliittisia päätöksentekijöitä eduskunnassa ja ministeriöissä. Kulttuurialan on vapauttava uhasta, että yksityisen kopioinnin hyvitys voi romahtaa minä vuonna tahansa.

Yksityisen kopioinnin laajuus on vakiintunut ja sen aiheuttama haitta tiedetään. **Tästä syystä yksityisen kopioinnin hyvitys nykyisten teoslajien³ oikeudenhaltijoille tulee vakiinnuttaa 11 miljoonaa euroon vastaavasti kuin on linjattu lainauskorvausten tason osalta.**

3. Työttömyyspäivärahan sovittelu tekijänoikeuskorvausten perusteella

Luovan alan tekijöiden ja taiteilijoiden työttömyysturvassa on jättimäinen aukko: vaikka henkilö olisi työttömyyskassan jäsen, hän ei välttämättä saa lainkaan työttömyyskorvausta. Syynä on se, että aiemmilta vuosilta taannehtivasti tilittävät tekijänoikeuskorvaukset leikkaavat työttömyyspäivärahaa aivan kuin tekijä tai taiteilija ansaitsisi työttömyysaikana palkkaa.

Lyhty on toistuvasti kiinnittänyt huomiota siihen, että tekijän ja taiteilijan työttömyysturvassa on tekijänoikeuskorvauksia koskeva valuvika: asiaa sääntelevässä asetuksessa korvauksia kohdellaan yhtäällä kuin pääomatuloa ja toisaalla kuin ansiotuloa⁴:

- tekijänoikeuskorvaukset **eivät kartuta** työttömyysturvaa (käyttäytyy kuin pääomatulo)
- tekijänoikeuskorvaukset **leikkaavat** muiden tulojen tuottamaa työttömyyspäivärahaa (käyttäytyy kuin ansiotulo)

Eduskunta (mm. sivistysvaliokunta ja valtiovarainvaliokunta) on vaatinut hallitusta korjaamaan tämän valuvian. **Työttömyysetuuden sovittelua koskevaa sääntelyä on eduskunnan tahdon mukaisesti korjattava mahdollisimman pian niin, ettei tekijänoikeusjärjestöjen tilittämiä tekijänoikeuskorvauksia enää huomioida työttömyyspäivärahaa soviteltaessa.**

² Musiikin edistämissäätiö, Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus, Visuaalisen taiteen edistämiskeskus

³ Hyvityksen piirissä olevat teoslajit perustuvat EU:n tietoyhteiskuntadirektiivin mukaisesti niiden kopiointimääriin. Nykyisen tulkinnan mukaan av-teokset ja musiikki ylittävät tämän rajan. Jos digikehityksen myötä uudet teostyyppit ylittävät tämän rajan, hyvitykseen niille tarvitaan luonnollisesti lisämäärärahoja.

⁴ Työttömyysetuutta määrättäessä huomioon otettavasta tulosta annetun valtioneuvoston asetuksen (1332/2002) 3 § ja 8 §.

Espoossa 16.11.2021

Luovan työn tekijät ja yrittäjät LYHTY

Ilmo Laevuo
Puheenjohtaja

Lauri Kaira
Edunvalvontajohtaja

Lyhdyn jäsenjärjestöt ovat:

- Audiovisual Producers Finland – APFI ry
- Forum Artis – valtakunnallisten taiteilijajärjestöjen yhteistyöjärjestö
- Gramex äänitemusiikin tekijänoikeusjärjestö ry
- Kirjallisuuden tekijänoikeusjärjestö Sanasto ry
- Kopiosto ry
- Musiikkituottajat – IFPI Finland ry
- Suomen elokuvatoimistojen liitto ry
- Suomen Musiikkikustantajat ry
- Suomen Muusikkojen Liitto ry
- Suomen Säveltäjät ry
- Säveltäjäin Tekijänoikeustoimisto Teosto ry
- Suomen Musiikintekijät ry
- Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry – TTVK
- Visuaalisen alan taiteilijoiden tekijänoikeusyhdistys Kuvasto ry